

УДК 811.161.2'276.6:62

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2026.45.3.7>

ДІАЛЕКТНІ ЕЛЕМЕНТИ У НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИХ ПРАЦЯХ ІВАНА ПУЛЮЯ З ФІЗИКИ ТА АСТРОНОМІЇ

DIALECT ELEMENTS IN POPULAR SCIENCE WORKS BY IVAN PULIU ON PHYSICS AND ASTRONOMY

Федак С.А.,

orcid.org/0000-0001-5378-4572

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри української та іноземних мов

Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Іван Пулюй зробив чималий внесок не лише у розвиток світової фізики та електротехніки, а також сприяв становленню української наукової лексики і при цьому не нехтував і діалектними ресурсами. В його науково-популярній праці «Нові і перемінні зьвізди» (Відень, 1905) виявлено чимало елементів, активно вживаних в подільських говорах. Автор відобразив діалектну артикуляцію і голосних, і приголосних, асимілятивно-дисимілятивні процеси, які широко побутують у сучасній розмовній мові жителів цієї місцевості.

У тексті натрапляємо на випадки, коли відображено зближену вимову [e] та [и] в ненаголошеній позиції. Літери, які позначають вокальні фонемі, часто відображають тверду чи пом'якшену вимову приголосних, як, приміром, тверда артикуляція [r], стверділий шиплячий графічно відображений у певних лексемах нетипових для сучасної літературної мови позиціях, але характерних для багатьох подільських говірок. Цікавою є деталь, що звукосполучення **хв**, властиве середньонаддніпрянським говіркам, Іван Пулюй передає літерою **ф**, як і в діалектах тодішньої Галичини.

Протетичні **г** та **в**, властиві галицьким діалектам, відображені у мові аналізованої праці. У тексті виявлено приклади, що можуть свідчити і про регресивну палаталізацію свистячих у положенні перед пом'якшеним губним **в**, і про дорсальну вимову [c'], яка притаманна південно-західним діалектам.

Цікавим є вживання форманта **-ннє** для творення віддієслівних іменників. Типовим діалектним елементом є займенникова форма **него**. Попри те, що на сьогоднішній день вживання вказівних займенників у південно-західних діалектах творить досить складну картину однозначно можна говорити про діалектне походження слова **сей** (**се, ся**) та нестягнених форми **тая, тоє**.

У лексичі досліджуваної книжки Іван Пулюй здебільшого використовує питомо українські одиниці, в тому числі і для творення термінів, оскільки характеризує книжку була написана, за задумом автора, мовою, зрозумілою на всіх теренах тогочасної України. Проведений аналіз дає змогу розширити уявлення мовознавців про особливості подільських говірок названого періоду, а також про формування і застосування правописних норм цієї доби.

Ключові слова: голосний, приголосний, інтервокальний приголосний, протетичний звук, морфологія, діалектний елемент, подільські говірки.

Ivan Puluj made a significant contribution not only to the development of world physics and electrical engineering, but also to the formation of Ukrainian scientific vocabulary, at the same time making use of dialectal resources. His popular science work 'New and Variable Stars' (Vienna, 1905) contains many elements that are actively used in Podillia dialects. The author reflected the dialectal articulation of both vowels and consonants, as well as assimilation and dissimilation processes, which are widespread in the modern colloquial speech of the inhabitants of this region.

In the text, we encounter cases where the approximated pronunciation of [e] and [и] in an unstressed position is reflected. The letters denoting vocal phonemes often reflect the consonant pronunciation as palatalised or non-palatalised, such as the non-palatalised articulation of [p], which is graphically represented in certain lexemes in positions that are atypical for the modern literary language but characteristic of many Podillia dialects. A noteworthy detail is that Ivan Puluj renders the sound combination **хв**, characteristic of the Middle Dnieper dialects, with the letter **ф**, as in the dialects of Galicia at that time.

The prosthetic **г** and **в**, characteristic of Galician dialects, are reflected in the language of the analysed book. The text contains examples that may indicate both the regressive palatalisation of sibilants in the position before a softened labial **в** and the dorsal pronunciation [c'], which is characteristic of southwestern dialects.

The use of the formant **-ннє** to form verbal nouns is particularly interesting. A typical dialectal element is the pronoun form **него**. Despite the fact that today the use of demonstrative pronouns in southwestern dialects presents a rather complex picture, we can unequivocally speak of the dialectal origin of the word **сей** (**се, ся**) and the unstressed forms **тая, тоє**.

In the vocabulary of the book under study, Ivan Puluj mostly uses purely Ukrainian units, in particular for the creation of terms, since, according to the author's intention, the book was written in a language that was understandable throughout Ukraine at that time. The analysis allows us to expand linguists' understanding of the peculiarities of the Podillia dialects of that period, as well as the formation and application of spelling norms of that era.

Key words: vowel, consonant, intervocalic consonant, prosthetic sound, morphology, dialectal element, Podillia dialects.

Постановка проблеми. Славетний український учений Іван Пулюй зробив чималий внесок не лише у розвиток світової фізики та електротехніки кінця XIX – початку XX століття, але й усіляко сприяв становленню української наукової лексики. Він експериментував, порівнював терміни, котрі на той час використовувалися в інших слов'янських мовах (чеській, польській, словацькій), нерідко дослівно перекладав німецькі відповідники. Творячи нові слова, І. Пулюй не нехтував і діалектними ресурсами, тому в його науково-популярній праці «Нові і перемінні зьвізди» (Відень, 1905) [1], обраній нами для аналізу, знаходимо чимало елементів, активно вживаних в подільських говорах, у місцевості, звідки був родом славетний фізик.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Наукова спадщина Івана Пулюя неодноразово привертала увагу лінгвістів. Дослідники, зокрема В. Німчук, детально вивчали його внесок у формування української сакральної лексики, що стала результатом перекладу Святого Письма [2]. Питання мовної позиції вченого та особливостей його епістолярію ґрунтовно проаналізувала І. Фаріон [3, 4]. Хоча термінологічний доробок І. Пулюя згадували у своїх працях О. Збожна [5] та В. Козирський [6], їхні дослідження мають радше оглядовий характер. Натомість фізичну та міжгалузеву термінологію в працях вченого детально описано у розвідках С. Федак [7, 8]. Особливу увагу звернуто на астрономічну терміносистему [9].

Постановка завдання. Зважаючи на те, що наукова мова Івана Пулюя на сьогоднішній день є недостатньо вивченою, ставимо перед собою завдання охарактеризувати наявність фонетичних, морфологічних і лексичних діалектних елементів у книжці «Нові і перемінні зьвізди», з'ясувати їхню функцію та місце у науковій мові кінця XIX – початку XX ст.

Виклад основного матеріалу. Діяльність ученого припала на період становлення українського правопису – час переходу від етимологічного до фонетичного написання, перемогу «желехівки» в Галичині 1886 року. Ірина Фаріон вдало зауважила, що «жива мова Івана Пулюя... промовляє до нас питомою правописно-фонетичною правдою та історією пошуку найвідповіднішого графічного передання звуків» [10, с. 96]. З цієї причини, вочевидь, діалектні фонетико-морфологічні риси значною мірою відображені у характеризованій книзі.

Завдяки цьому, власне, маємо писемно зафіксовану картину про фонетичні риси подільських

говірок у місцевості, де народився і зростав Іван Пулюй. Автор відобразив діалектну артикуляцію і голосних, і приголосних. Уважний читач зверне увагу і на асимілятивно-дисимілятивні процеси, які широко побутують у сучасній розмовній мові жителів цієї місцевості.

Скажімо, у тексті натрапляємо на випадки, коли відображено зближену вимову [e] та [и] в ненаголошеній позиції. Це явище зустрічаємо рідко: *ті імлі мають часто **неправельний** вид*¹ (28), але промовистим є відтворення назви планети **Юпітер**: більші планети: *Меркур, Венера, Земля, Марс, Юнітур* (с. 21, 38) та в інших словах хоча маємо інший приклад: *Зарево її було яснійше від Сирия, Кобзи і Юнітера* (с. 7). Під таку закономірність діалектної вимови, на нашу думку, підпадає прикметник **блакитний**. На відміну від сучасного літературного написання, Пулюй вживає це слово з літерою **е** на місці **и** під наголосом: *жовта, зелена, сина блакетна і фіолетова* (с. 29). Згадану лексему знаходимо у тогочасному словнику Є. Желехівського та С. Недільського у формі **блакитний** [11, т. 1, с. 32], а в Грінченковому «Словарі» – **блакитний** [12, т. 1, с. 72].

Двоєке написання має у тексті слово **полум'я** – поломя (як у словнику Желехівського) [11, т. 2, с. 692]: *в газовому **поломі*** (с. 29), *мало ясно **поломя*** (с. 30), *у **поломі** жевріє соляна пара* (с. 30), *крізь соляне **поломя*** (с. 30) та **полум'я** [12, 3, с. 289]: *перемінившись у **полумі** в пару* (с. 30), *бунзенового або иншого **полумя*** (с. 32). Зазначимо, що сучасним подільським говіркам здебільшого не властива опозиція [o]/[y] в ненаголошеній позиції [13, № 55] і таке двоєке написання в автора, цілком імовірно, може бути зумовлене діалектною вимовою голосного в складі, якому передують наголошений [o].

Дозволимо собі зробити заввагу щодо вживання початкового **и**, довкола якого ведуться дискусії серед мовознавців і не мовознавців. Вчений використовує слово **інший** лише з **и** і причиною цього ніяк не може бути брак засобів тогочасної графіки, а широкі побутування займенника саме в такому вигляді і звучанні. У праці фізика читаємо фрази: *на **инші** тягари* (с. 7) *те, що ми відчуваємо чуттєм, слухом або очима, все те є вкінці не що **иншого**, як...* (с. 11); *вона може хемічно з **иншою** лучитись або розкладатись* (с. 13); *світло електричної або й **иншої** лампи* (с. 29); *близько Бунзенового або **иншого** полумя* (с. 32).

¹ Тут і далі приклади подано з книги «Пулюй Іван. Нові і перемінні зьвізди. Кілька споминів про Куліша і його дружину Ганну Барвінок», виданої у Відні 1905 року (3-тє видання).

Закономірно, що літери, які позначають вокальні фонemi, часто відображають тверду чи пом'якшену вимову приголосних. Приміром, тверда артикуляція [p] є характерною рисою багатьох подільських говірок. У Пулюя читаємо: *мрака всі другі зьвізди застелила, Зарево її було яснійше від Сирия*, (с. 7), на інші *тягари*, рух того *тягару*; *кольба пере носить рух за помочою скрутового дручка; за помочою дручка і колеса, рухливі тягари*. с.17. Депалаталізований [p] зустрічаємо в іншомовних власних назвах та запозичених термінах: *остфризейський священник Давид Фабріцій; зветься вона Алголь, а відкрив її 1783 року Гоодрик* (с. 9), *утворить 100 кальорій* (с. 15), *один кільограм чистого вугля дає 8000 кальорій* (с. 17), *100 кальорій тепла* (с. 19), *поломя горючого шпіритусу* (с. 30).

Варто звернути увагу на особливості передавання приголосних. Шиплячі у тексті аналізованого твору є твердими, що притаманно українській мові загалом. Проте виявлено випадки, коли стверділий шиплячий графічно відображений у певних лексемах нетипових для сучасної літературної мови позиціях: *крізь щилину* (с. 29), *зорявої ночі* (с. 3), *коли німецький лікар Роберт Юлій Маєр і англійський інженер Жюль* (с. 11), *ми опинились з керманичом розуму* (с.25).

Цікавою, на нашу думку, є деталь, що звукосполучення **хв**, властиве середньоадніпрянським говіркам, Іван Пулюя передає літерою **ф**: *як губляться філії у воді; філії гуку в повітрі* (с. 33); *на філях всесвітнього етерового моря* (с. 40). Вочевидь, причина в тім, що в діалектах тодішньої Галичини сполучення цих звуків і в усному мовленні, і на письмі передавали відповідно, звуком [ф] та літерою **ф**. Про це свідчать і сучасні говірки Тернопільщини, звідки родом Іван Пулюя, у яких і нині на місці сучасного літературного нормативного [хв] звучить [ф] у словах *хвіст*, *хвалити* [13, № 86]. Проте натрапляємо на виняток: *нову зьвізду бачив я без хвоста* (с. 7).

Палаталізована вимова сонорних перед наступним м'яким приголосним або шиплячим: *нові соньця запалюються* (с. 5), *від часу Алфонзінських таблиць, перед християнським численнем* (с. 6), *дрожанне найменших часточок* (с. 13), *з помочою дуже поєднського приладу* (с. 14), *виходить з меншим напруженнем у воздуху* (с. 17), *тягне кожну і найменшу часточку до осередка кулі* (с. 21), *товщина теперішнього соньця* (с. 21), *зникне притягаюча сила соньця; поменьшає скорість руху землі; мусить поменьшати і центрифугальна сила її; не буде рівноваги*

між тою силою а притягаючою силою соньця; не впаде на соньце з розгоном відповідним до свого початкового віддалення; робити ме що раз менші і менші колеса (с. 42).

Протетичний **в** властивий для галицьких діалектів і саме така діалектна риса, характерна для говірок земель, звідки родом Іван Пулюя, знайшла відображення в мові аналізованої праці [13, № 126]. Приміром, слово **вісь** у непрямих відмінках використовується з протетичним **в**: *ворочаючись кругом своєї восі* (с. 10), *не точилась докола восі* (с. 20). Натрапляємо, однак, на слово **ух** з неопротезованим **у**: *переноситься на слухову плінку нашого уха* (с. 11), яке не нормативне в сучасному літературному вжитку, ані притаманне для подільського діалектного узусу. Зауважимо, що у книзі є випадок уживання слова з протетичним [г]: *бурхають дикими гураганями* (с. 26) та написання слів іншомовного походження з інтервокальними приголосними: *між Цефевсом і Кассіонесю(6) – Цефей* (Кефей, лат. *Cepheus*).

Наступні приклади можуть свідчити і про регресивну палаталізацію свистячих у положенні перед пом'якшеним губним **в**, і про дорсальну вимову [с'], яка притаманна південно-західним діалектам. Автор послідовно пише **світ**, **світло**, **звезда**: *світлові прояви, інші світила* (с. 5), *срібляним світлом*, з якого *всесвітна матерія у зьвізду збилась* (с. 8), *тоненької всесвітної матерії етера* (с. 11), *постає тепло і світло* (с. 16), *в інтелектуальному світі* (с. 19), після докладних *досвідів*, після свого *розсвіту* *помаду щезають* (с. 28), на біло *світлящий дріт платиновий* (с. 30), *досвіди спектральної аналізу* (с. 32) тощо.

Дисиміляцію за місцем творення, що відображає діалектну вимову, помічаємо у звукосполученнях **жн**: *ріжнородне дрожанне на струнах кобзи* (с. 11), *ріжні прояви електричної, магнетичної і хемічної сили* (с. 13), *ріжні види ворухання молекулів і атомів матерії і етера* (с. 14), *світло ріжної краски* (с. 29), *промінне ріжної краски* (с. 29, 30), *цїле ріжнобарвне спектрум* (с. 30), *пара ріжних металів* (с. 31), *астрономи залічують зьвізд до ріжних гуртів* (с. 33), *ріжниться від круга, в якого осередку стоїть соньце* (с. 41). Хоча в польській мові є слово **rózne**.

Живомовна асиміляція за глухістю зафіксована у прислівниках **легко**: *тепер легко зрозуміти* (с. 32), *не легка була б річ* (с. 34); **легший**: *для лекшого розуміння* (с. 11, 29), *8600 раз лекшою як наш воздух* (с. 27), і жодних фонетичних живомовних змін не відбито у формі **близше**, **вужше** (пор. діал. **ближше**): *стоять до себе ближше* (с.

35), *близше до молочної дороги* (с. 36), *горизонтально найвузша частина молочної дороги* (с. 36), *чим ближше долітаємо* (с. 37).

Прислівник **вздовж** та його деривати являють собою практично, фонетичну транскрипцію слова з оглушеним кінцевим [ж]: *глянувши здови ліса* (с. 35), *дивлючись поздови хмари* (с. 35), *здови свого русла* (с. 40).

Праця «Нові і перемінні зьвізди» засвідчує морфологічні елементи, які характерні деяким сучасним південно-західним діалектам. Таким, наприклад, є закінчення **–єю** в орудному відмінку в іменнику жіночого роду після шиплячого: *за помочєю тих нервів* (с. 11), *помочєю дуже поєдиньчого приладу* (с. 14), *кольба переносить рух за помочєю скрутового дручка* (с. 17), *за помочєю дручка і колеса* (с. 17), *одна частина тепла пари переміняється за помочєю* *кольби в механічну працю машини* (с. 18), *за помочєю скляної призми* (с. 29), *за помочєю славної спектральної аналізу* (с. 32), *за помочєю телескопа видно* (с. 33).

Діалектним є суфікс **–ійш**, за допомогою якого творяться ступені порівняння прикметників і прислівників: *крізь густійші хмари* (с. 7), *міряючи як найдокладнійше* (с. 7), *падають ... чим раз скорійше, ... знов помалійше* (с. 26), *маса зьвізди рідша, чи густійша* (с. 27), *маса його пересічно густійша* (с. 28), *до найяснійшої зьвізди Сірія* (с. 34).

Діалектне **дальше** також уживається в характеризованому науковому тексті: *про які буде річ дальше* (с. 10), *з дальше поданої таблички* (с. 36). Розмовна форма **лучче** відображає і лексичні, і фонетичні діалектні риси: *годиться як найлучче з теорією* (с. 32), *телескоп буде найлуччий* (с. 33).

Типовим діалектним елементом є займенникова форма **него**: *земля від него в своїм кругобігу нагло зупиниться* (с. 42).

Попри те, що на сьогоднішній день вживання вказівних займенників у південно-західних діалектах творить досить складну картину [13, № 210], однозначно можна говорити про діалектне походження слова **сей** (**се, ся**) у творі вченого: *було се II падолиста* (с. 6), *ся гіпотеза творення зьвізд* (с. 8), *як се в кожному полемі діється* (с. 16), *«потенціальна» се б то можлива енергія, що зветься також «енергія подалі»* (с. 26). Таке саме поширення в сучасних діалектах мають нестягнені форми **тая, тоє** [13, № 212]: *тая імла... вже згустіла трохи ...у «молочній дорозі», і свитає вже лагідним срібляним світлом* (с. 8), *в спектральній аналізі означена тая стрічка буквою*

D (с. 30), *яка ж велика тая подаль ?(34), тая зьвіздна громада* (с. 36).

Цікавим є те вживання форманта **–нне** для творення віддієслівних іменників. Нагадаємо, що такі суфікси побутують у сучасних подільських діалектах [13, № 43]. Такі говіркові елементи не є поодинокими у книжці: *перед християнським численнем* (с. 6); *періодичне появленне зьвізд* (с. 8); *про новонастанне світа* (с. 20), *конець і новонастанне світа* (с. 40). Утворені таким чином лексеми служать також як наукові, зокрема, фізичні терміни. У тексті натрапляємо на слово **дрожанне**: *ритмічне дрожанне воздуха; дрожанне ... матерії етера; будять різнородне дрожанне* (с. 11), *дрожанне найменших часточок; дрожанне всесвітної матерії етера* (с. 13); *дрожанне молекулів і атомів; дрожанне куль* (с. 14). На позначення поняття рух автор вживає дві одиниці – **ворушанне**: *ворушанне дуже маленьких часточок будить в них відповідне ворушанне; ворушанне нервів; дрожанне і ворушанне часточок матерії* (с. 11), *молекулярне ворушанне самої маси* (с. 13), що означає неупорядкований рух. Схоже слово фіксує Грінченко: «Ворушня – суматоха, волнение толпы» [12, Т.1, с. 256]. Інше – **движенне**: *перемінилось движенне* (с. 14), яке означає спрямоване переміщення [12, Т. 1, с. 361]. Також у тексті використано лексеми **напруженне, віддаленне, промінне**: *з меншим напруженнем* (с. 17); *періодичне більшанне самих плям* (с. 28); *промінне, перейшовши через призму* (с. 29); *промінне електричної і магнетичної сили* (с. 40); *віддаленне* *одної від другої* (с. 37).

У лексиці досліджуваної книжки Іван Пулюй здебільшого використовує питому українські одиниці, в тому числі і для творення термінів [7, с. 232; 8, с.91]. Проте, коли йдеться про, прирізом, назви сузір'їв, учений вживає та їх українськомовні відповідники міжнародних назв, які, здебільшого побутували і досі вживаються у діалектах. Ось приклади такого вживання: *у зьвіздній громаді Барана* (с. 6) *у зьвіздній громаді Вага* (с. 27), *за одну добу обкрутилась і зьвіздна громада «Воза»* (с. 36), *добре знану зьвіздну громаду «Великого Медведа» або «Воза»* (с. 37) (в сучасній українській астрономічній науці це Ківш або Велика Ведмедиця), *вказати хоч би тільки на густу зьвіздну громаду «Плеяд» або «Квочку»* (с. 35) (відоме також як Стожари).

Висновки. Науково-популярна праця Івана Пулюя «Нові і перемінні зьвізди» написана, за задумом автора, мовою, зрозумілою на всіх теренах тогочасної України. Однак у книжці можна помітити окремі елементи, властиві подільським

говорам. Здебільшого це фонетичні риси, а саме: вимова деяких голосних та приголосних, наявність регресивної асиміляції приголосних за м'якістю, протетичні та інтервокальні голосні. Рідше діалектні ознаки можна спостерігати на морфологічному рівні. Вчений уникає вживання говіркових лексем,

надаючи перевагу словам, які побутували в кінці XIX – на початку XX століття і на Наддніпрянщині, і в Галичині. Проведений аналіз дає змогу розширити уявлення мовознавців про особливості подільських говірок названого періоду, а також про формування і застосування правописних норм цієї доби.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Пулюй, І. Нові і перемінні зьвізди [Текст] / І. Пулюй. – Третє доповн. видання. Відень: друк. Адольфа Гольцаузуена, 1905.
2. Німчук В. Іван Пулюй – перший перекладач молитов сучасною українською мовою. *Біблія і культура: збірник статей*. Чернівці: Рута, 2000. Вип. 1. С. 174–179.
3. Фаріон І. До проблеми динаміки лексико-семантичної норми за листами Івана Пулюя (пол XIX – поч. XX ст.). *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки*. К.: Міленіум, 2016. Вип. 257. С. 14–23.
4. Фаріон І. До історії наукової мови у роздумах Івана Пулюя. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. *Проблеми української термінології*. 2016. № 842. С. 102 – 106.
5. Збожна О. Іван Пулюй і українська наукова термінологія. *Збірник наукових праць учасників 10-ї Міжнародної наукової конференції «Проблеми української термінології*. СловоСвіт 2008», 30 верес. 1 жовт. 2008 року. 2008. С. 184–187.
6. Козирський, В. Роль Івана Пулюя у формуванні української наукової термінології. *Проблеми української термінології: Зб. наук. праць учасників 10-ї Міжнар. наук. конф. м. Львів, 30 верес. –2 жовт. 2008 р. Л., 2008. С. 88–191.*
7. Федак С. Українськомовна фізична термінологія в науково-популярній книжці Івана Пулюя «Нові і перемінні зьвізди». *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. 2018. №2. С. 228–232.
8. Федак С. Міжгалузеві українськомовні терміни у книзі Івана Пулюя «Нові і перемінні зьвізди». *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2024. Вип. 38. С.87-91.
9. Федак С., Назаревич Л., Денисюк Н. Про походження астрономічних термінів у книжці Івана Пулюя «Нові і перемінні зьвізди». *Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Іван Пулюй: життя, присвячене науці і Україні», до 180-річчя від дня народження Івана Пулюя*. Тернопіль: Видавництво ТНТУ, 2025. С. 51–55.
10. Фаріон І. Мовний портрет Івана Пулюя (за листами мислителя): монографія. Видавництво Львівської політехніки, 2017.
11. Желехівський, Є., Недільський С., Малоруско-німецький словар. Т. 1: А – О; Т. 2: П – Я. Львів, 1886.
12. Словарь української мови: у 4 т. / упоряд. Б.Грінченко. К., 1907–1909.
13. Атлас української мови. В 3-х томах: Т.2: Волинь. Наддніпрянщина. Закарпаття і суміжні землі / АН УРСР, Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні; Редколегія Я.В. Закревська та ін. К.: Наукова думка, 1988.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 24.02.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.03.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 07.05.2026